

Armfotingar – Brachiopods

Brachiopoda

Anna Karlsson, Stefan Agrenius, Matz Berggren,
Tomas Cedhagen, Hans G Hansson, Hans Kautsky, Kennet Lundin,
Tomas Lundälv, Christoffer Schander & Susan Smith

Armfotingarna är en djurstam vars nutida arter utgör en obetydlig rest av en tidigare mångformig grupp. Alla armfotingar är marina, och flertalet arter sitter fastvuxna med ett skaft vid klippor och stenar. Kroppens vänster- och högersida är spegelbilder av varandra, och kroppen omsluts av ett över- och ett underskal. Skalen, som kan öppnas och slutas med hjälp av muskler, ger djuren en yttlig likhet med musslor. Armfotingar lever av partiklar i vattnet, främst små växtplankton. I svenska vatten finns endast fem arter av armfotingar.

Armfotingarnas försvinnanderisk bedömdes för första gången i 2005 års rödlista. För arten *Macandrevia cranium*, vilken då klassificerades som *Akut hotad* (CR), bedöms situationen vara oförändrad. I svenska vatten är denna art endast känd från Kosterområdet, där den förekom i stora mängder fram till 1970- och 80-talen. Därefter har arten dock minskat kraftigt, och den återfinns idag endast i Säckenområdet norr om Kosteröarna. Dess utbredning är således numera starkt begränsad. Orsaken till artens dramatiska minskning är inte klarlagd, men det är troligt att den påverkats negativt av såväl sedimentation till följd av bottenrålning som generell övergödning. Inte heller för *Argyrotheca cistellula*, som placerades i kategorin *Kunskapsbrist DD*,

The extant brachiopod species constitute a small residue of a formerly diverse group. All brachiopods are marine, and the majority of them spend their lives attached by a stalk to cliffs and rocks. The left and right sides of their bodies are mirror images of each other, and the body is enclosed in a dorsal and a ventral shell. The shells, which can open and close by means of muscles, give the animals a superficial resemblance to mussels. Brachiopods feed on particles in the water, mainly small phytoplankton. There are only five brachiopod species in Swedish waters.

The brachiopods were evaluated for the first time in the 2005 Red List. The situation for *Macandrevia cranium*, which was then classified as *Critically Endangered* (CR), is unaltered. In Swedish waters this species has only been recorded in the Koster area, where it was abundant until the 1970's and 1980's. Since then, the species has declined dramatically, currently occurring only in the Säcken area to north of Kosteröarna. Consequently, its distribution is very limited today. The reason behind this drastic decrease is not clear, but the species is likely to have been adversely affected by both sedimentation caused by bottom trawling and general eutrophication. Despite the generally improved

har bedömningen ändrats. Detta trots att kunskaps-situationen generellt förbättrats sedan rödlistan 2005 genom den marina inventering som genomförts inom Svenska artprojektet samt inventeringen av tio grunda utsjöbankar i Kattegatt och Skagerrak.

Beträffande generella problem med att bedöma marina arters utbredning, trender, ursprung och taxonomi i våra hav, se inledningstexten till manteldjur (s. 333).

Bedömningen av armfotingarna har gjorts av expertkommittén för marina evertebrater: Stefan Agrenius, Matz Berggren, Tomas Cedhagen, Hans G Hansson, Anna Karlsson (organismgruppsansvarig vid ArtDatabanken) Hans Kautsky, Kennet Lundin, Tomas Lundälv, Christoffer Schander och Susan Smith. Sonja Råberg och Mona Johansson förberedde bedömningsarbetet.

level of knowledge since the 2005 Red List assessment, as a result of the marine inventory carried out by the Swedish Taxonomy Initiative and the inventories of ten shallow offshore banks in Kattegatt and Skagerrak, *Argyrotheca cistellula* still remains in the category DD.

For a description of the general issues when assessing the distribution, trends, origin and taxonomy of marine species in Swedish waters, see the introduction to the Tunicates (p. 333).

The assessment of the brachiopods was made by the expert committee for marine invertebrates: Stefan Agrenius, Matz Berggren, Tomas Cedhagen, Hans G Hansson, Anna Karlsson (responsible for the organism group at the Swedish Species Information Centre) Hans Kautsky, Kennet Lundin, Tomas Lundälv, Christoffer Schander and Susan Smith. Sonja Råberg and Mona Johansson prepared data before the assessments.

Tab. 97. Armfotingar i Sverige. Totalt antal, antal bedömda, samt antal rödlistade arter år 2010 respektive 2005. Siffran för antalet arter anger de arter som är inhemska enligt rödlistningens definitioner. *Brachiopoda* in Sweden. Total number of species, number of evaluated and red-listed species in the years 2005 and 2010, respectively. The number of species denotes indigenous species according to the definition of the Regional Guidelines.

	Antal arter i Sverige <i>No. of species in Sweden</i>	Antal bedömda arter <i>No. of assessed species</i>	Antal rödlistade arter 2010 <i>No. of red-listed species 2010</i>	% rödlistade av bedömda arter 2010 <i>% red-listed of assessed species 2010</i>	Antal rödlistade arter 2005 <i>No. of red-listed species 2005</i>
Arter <i>Species</i>	4	4	2	50	2

Tab. 98. Antal arter av armfotingar per rödlistekategori. Number of *Brachiopoda* species in the respective Red List categories.

	DD Kunskapsbrist	RE Nationellt utdöd	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	Totalt <i>Total</i>
Arter <i>Species</i>	1	0	1	0	0	0	2

